

9

T I D E M
edicions

R O M

SENYOR DE LA CALDERONA

Albert Dasí • dibuixos: Conxa Alonso

Propostes de treball a l'aula elaborades per Rosa Chirivella

Rom, senyor de la Calderona

Propostes elaborades per Rosa Chirivella

DADES TÈCNIQUES

Editorial: Tàndem Edicions
Col·lecció: Bicicleta Negra, número 9
Autor: Albert Dasí i Aloi
Il·lustradora: Conxa Alonso
Nombre de pàgines: 125
Edat: a partir de 12 anys

DADES DE L'AUTOR

Albert Dasí i Aloi va nèixer a Bétera (Camp de Túria) l'any 1959. Treballa des de fa un grapat d'anys en l'escola Gavina, on és també responsable de la revista escolar Lamartina.

L'any 1990 va guanyar el premi "Guillem Cifre de Colonya" amb *El Gran Invisible* (La Galera, 1991) i el mateix any va publicar *Zombis per a Guillem* (Tàndem Edicions, 1991). Abans, havia publicat *Palpa la Por* (3 i 4, 1990). *Rom, Senyor de la Calderona* és la seua darrera publicació. Ara, però, treballa en un projecte més gros: *Suburbis*, una novel·la àcidament rural, que fa pudor de ciutat.

ARGUMENT

Rom és un jove que des que va quedar orfe, de ben menut, ha viscut entre la casa de Maria, la vella que l'havia acollit, i la del seu iaio, pel qual sent verdadera devoció i del qui aprén les coses més senzilles de la vida i, al mateix temps, les més útils també.

A la mort del iaio, Rom pensa que ja no té res a fer al seu poble i decideix fugir per retrobar-se amb tot allò que recordava de les antigues contalles del vell. Una nit, quan tot el poble dorm, Rom se'n va a la muntanya, el respecte i el desig de la qual li havia inculcat el seu iaio, i allà aconsegueix trobar la

llibertat que tant necessitava, a canvi de pagar un alt preu: la muntanya el prendrà com el seu enemic, el posarà a prova, tant en la seua fortalesa física com moral, i el sotmetrà a patir fam i a lluitar amb una lloba per la seua pròpia supervivència. Després d'haver matat la lloba, es fa amic dels seus cadells i tots tres viuen l'època més feliç de la seua vida, fins que la figura de l'home torna a aparéixer i comença a desfer-se tot allò que havien construït junts. Primer, s'esdevé la mort d'un dels llobatons a mans dels caçadors i després, l'angoixa i la desesperació de saber que han caigut en el parany d'aquells mateixos homes, però un final màgic dóna l'esperança.

**MOTIUS
PELS QUALS
RECOMANE
AQUEST
LLIBRE**

El llibre és molt interessant perquè, si bé planteja i desenvolupa un conflicte que podem considerar "irreal" en els temps que corren, per la manca d'animals salvatges i indrets verges en boscos a prop de la civilització, al mateix temps, ens endinsa en temes amb els quals es poden identificar molts dels nostres estudiants.

Els valors que ens transmet el llibre són l'amor i la defensa de la natura, l'amistat i la defensa de les llibertats, així com també la visió d'un protagonista la personalitat del qual és independent, interessat per aprendre, capaç de superar les contrarietats i la por, amb una forta qualitat humana i una gran capacitat per a decidir i actuar amb totes les conseqüències.

L'espai on es desenvolupa tota l'acció del llibre és la muntanya, i els animals que hi són també saben ser amics de l'home i mostrar-li noves formes de vida i de comportament, front als humans, que hi apareixen estereotipats, amb les seues febleses i maldats

De més a més, cal afegir que la història està contada amb un llenguatge directe i àgil, amb diàlegs senzills que fan que la lectura siga fàcil i ràpida.

PROPOSTES DE TREBALL:

OBJECTIUS DE LES PROPOSTES:

- Aprofundir en la comprensió del relat.
- Potenciar l'interés i el gust per la lectura de textos literaris.
- Potenciar la producció de textos, orals i escrits, d'intencionalitat literària.
- Fomentar l'actitud crítica enfront d'un determinat contingut ideològic.

SESSIONS NECESSÀRIES:

No podem proposar un nombre de sessions tancat perquè, en ser propostes, idees, no hem de treballar totes les activitats. El seu desenvolupament vindrà condicionat, en bona mesura, pel tipus de professor/a que s'enfronte al llibre i el tipus de programació que duga endavant.

La utilitat del llibre de lectura mai no ha estat qüestionada. Si el volem usar com a simple llibre de lectura, per gaudir-ne, la seua utilitat ja està justificada. Si li demanem que siga un reforç d'allò que ha estat treballat a classe, també ho justifica. I si el volem fer servir com l'activitat central de tot un trimestre, tant de bo! Cada professor i professora necessitarà sessions diferents depenent del treball que vulga desenvolupar.

DESENVOLUPAMENT DE LES PROPOSTES:

Les activitats que proposem treballen continguts conceptuals, procedimentals i actitudinals. Les hem classificades segons l'habilitat lingüística de comprensió i expressió, oral o escrita, en la qual incideix més. Ara bé, cada professor/a, en participar del procés d'ensenyament-aprenentatge del seu alumnat, n'elegirà unes, n'eliminarà unes altres, les

canviarà de lloc i potenciarà l'habilitat que més li interesse; en definitiva, triarà les activitats que pense que són més convenients en cada moment. Nosaltres només li fem una proposta per tal de facilitar-li el treball. Volem donar-li idees perquè les utilitze de la manera més adequada possible, sense que es trobe manipulats.

**ABANS DE
LA LECTURA:
activitat
d'animació
i/o motivació**

1. Com que al llibre apareixen diferents espècies de plantes i arbres, tal vegada seria interessant confeccionar el mural d'un bosc, de les característiques del que apareix al llibre, amb la col.laboració de tots els estudiants, per anar familiaritzant-se amb el lèxic específic que després trobaran en la lectura. Si aconseguim que el professor o la professora de Ciències Naturals ens ajude, pot resultar un treball molt interessant.

LLEGIM

1. Si habitualment fem una prova de control de lectura, podem realitzar les preguntes següents per detectar si els estudiants han comprés el que han llegit i la seua opinió al respecte:

- a) Rom rep tres ajudes al llarg de la seua vida a la muntanya. Explica en què consisteix cadascuna d'elles.
- b) Conta per què Rom decideix canviar la vida del poble per la de les muntanyes.
- c) Explica les paraules següents del Roig de Vives, el iaio de Rom, quan no va portar a viure amb ell el seu nét en morir els pares del jove: *“Jo sóc massa gran per a tenir cura de jovenalls en punt de créixer i aprendre de la vida”* (pàgina 15).
- d) A què es refereix el iaio de Rom quan utilitza l'expressió “abans”? Per la informació que et

dóna el llibre, descriu com devia ser “abans” la serra de Portaceli i com deu ser ara, tot explicant els motius d’eixos canvis.

- e) Recordem l’episodi de la Llebre Vella. Rom, encara molt temps després d’haver succeït, no va saber si havia estat un somni o li havia passat de veritat. Podries donar tu una explicació al respecte?
- f) Conta, a grans trets, com arriba Rom a fer-se líder de la llopada.
- g) Explica la resposta negativa del Mut de Sutja quan els veïns del poble li proposen que els duga on està Rom, a la muntanya.
- h) Quina explicació pot tenir que, després del devastador incendi, hagen nascut dos nous plançons al cim de la muntanya?

2. Analitzem els personatges representats pels humans: hi apareixen les imatges estereotipades dels rols socials dels homes i les dones. Digues les característiques més importants de cadascun d’ells:

- La vella Maria.
- El Roig de Vives.
- El Mut de Sutja.
- Paula, la dona del Mut.
- Els caçadors i veïns del poble.

Ara analitzem els personatges representats pels animals. Qualifica amb un adjectiu el que suposa cadascú per al protagonista:

- La Llebre Vella.
- La lloba.
- Els llobatons.

ESCRIVIM

1. Rom té dos llops amb els quals juga, en té cura, els ajuda a trobar menjar, etc. Segur que molts de

vosaltres teniu animals a casa o algun amic o veí en té. Penseu que és possible comunicar-se amb ells? Inventem una aventura amb el nostre animal domèstic. És el pas previ per a confeccionar el nostre propi conte, que podem desenvolupar de manera oral o escrita.

2. També podem canviar el final del llibre, si és que no ens agrada, llevant l'últim capítol i afegint-hi una producció pròpia.

3. O bé provocar una conversa diferent entre Paula i el Mut de Sutja, al segon capítol de la segona part, canviant els diàlegs d'ambdós personatges. Això hauria suposat un altre desenllaç del llibre?

4. Miquel dels Perols, en el temps en què va estar amb Rom, nomena diferents classes de plantes aromàtiques que serveixen per guarir algunes malalties. Localitza en aquesta sopa de lletres set noms diferents:

T	S	A	I	L	M	O	P	A	Q	U	I	L	O
A	S	L	L	U	R	T	A	R	A	M	N	O	S
L	I	L	O	M	F	E	N	O	L	L	A	B	A
B	F	E	S	E	A	R	O	M	I	M	O	L	B
R	O	L	U	M	L	P	P	A	N	I	C	A	L
E	S	B	A	R	Z	E	R	N	U	J	E	L	O
L	E	I	L	O	I	R	E	I	L	A	S	U	D
A	M	A	L	V	A	I	T	L	A	G	O	M	A
P	I	Z	A	E	J	C	M	U	V	T	T	E	M
S	N	I	R	R	S	O	A	Z	B	E	J	L	O
A	N	T	E	R	I	O	R	R	O	S	S	A	A

ESCOLTEM

1. Recordeu les històries que contava el Roig de Vives al seu nét? I Miquel dels Perols? De segur que el vostre iaio també en sap. Proveu d'enregistrar unes quantes històries de persones de molta edat del vostre entorn en una cassette i després les escoltarem tots plegats.

2. Enregistreu en una cassette fragments de les històries que heu creat en fer les activitats 1, 2 i 3 de l'apartat ESCRIVIM, si les heu realitzades, o bé unes altres històries on Rom fos també el protagonista. Al mateix temps que les escoltem, grups d'estudiants les poden escenificar.

PARLEM

1. En el somni de Rom apareix la Muntanya i li diu que no n'ha de tenir por d'ella, que li ensenyarà la preparació necessària contra els seus perills. Conta'ns com va ser el teu últim somni.

2. Sabeu què és un malnom? Intentem esbrinar a què són deguts els malnoms que apareixen en el llibre:

- Agustí de cal Poll.
- Mut de Sutja.
- Miquel dels Perols.
- Rom de Vives.
- Roig de Vives.
- Rafel el Fígues.
- El Frare.
- Tio Forigol.
- El Morro.

3. Podem plantejar un debat al voltant d'un d'aquests temes (o de tots, si els treballem per grups):

- La caça: barbàrie o civilització?
- Implicacions del progrés.
- El món dels sentiments. ¿L'amistat, la preocupació pels animals són temes que interessin a la joventut d'avui?
- Els incendis són una amenaça incontrolable?

ENDINSEM-NOS EN LA MUNTANYA

1. Rom, en eixir del poble per anar a la muntanya, es fa un itinerari a partir del mapa que li regala el iaio. Posem en un llistat tots els noms dels pobles, barrancs, canyades, partides, fonts, etc. que apareixen en el llibre i pels quals passa el nostre protagonista. Després, localitzem-los en el mapa que precedeix la narració o en un mapa topogràfic de la zona, estudiant prèviament tots els símbols que hi

apareixen per poder reconstruir la seua excursió. Una vegada refet l'itinerari sobre el mapa, podem endinsar-nos en la muntanya i fer un reconeixement sobre el terreny en una "Marxa per la Serra Calderona" d'un o més dies, segons les disponibilitats. Si ens posem en contacte amb companys de Geografia i Naturals pot eixir un treball interdisciplinar molt bonic. A més, els amics del Centre Excursionista de València, de Castelló i d'Alacant, estan avesats a fer eixides d'aquest tipus i us poden tirar una mà. Les adreces i telèfons, per si voleu fer cap consulta, són els següents:

CENTRE EXCURSIONISTA DE VALÈNCIA
Dr. Sanchis Bergón, 15-Baix. Tfs. 391 16 43
392 31 47 - 46008 València

CENTRE EXCURSIONISTA DE CASTELLÓ
Isabel Ferrer, 60. Tf. 23 44 90 - 12001 Castelló

CENTRE EXCURSIONISTA D'ALACANT
Olozaga, 3-B Tf. 25 36 53 - 03012 Alacant

Encara una recomanació: abans d'endinsar-nos en la muntanya, recordem de revisar la legislació autonòmica vigent que regula les estades als espais naturals i de fer una espècie de "Decàleg del bon excursionista". Podem continuar el decàleg a partir de:

- a) Mai no hem d'encendre foc a la muntanya.
- b) Tampoc no hem de fer malbé els seus arbres i plantes.

.....

2. Per últim, podem llançar als nostres alumnes, la proposta de fer una campanya de conscienciació dels perills que suposen els incendis forestals, que serà tan senzilla o complicada com vulguem. En tot cas, podem dir-los que tota la campanya ha de girar al voltant d'un personatge central, que pot ser Rom, si un gran nombre d'estudiants ha llegit el llibre, o un

altre que ens inventem i que faça al·lusió al tema, si aquest és poc conegut. A continuació, encetem la Campanya, el procés de la qual tindrà tres fases:

A) Estudi de mercat:

- a) Decidim a qui la volem adreçar.
- b) Fem un sondeig d'opinió, mitjançant una xicoteta enquesta amb respostes tancades.
- c) Realitzem una anàlisi de diferents campanyes d'aquest tipus que apareixen als mitjans de comunicació de masses (premsa, ràdio i televisió), per tenir diversos models.
- d) Estudiem i avaluem els mitjans amb què nosaltres comptem.

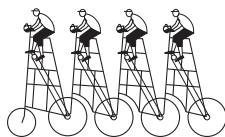
B) Realització de la Campanya:

- a) Dissenyem els prototipus d'idees que se'ns acudeixen.
- b) Elegim les idees que ens semblen més interessants, mitjançant una comissió avaluadora.
- c) Prenem decisions sobre la durada de la Campanya, el nombre d'exemplars i/o repeticions d'un determinat prototipus, els llocs i moments en què aquest apareixerà i el pressupost final.
- d) Llancem la Campanya.

C) Avaluació de la Campanya:

- a) En finalitzar la Campanya, cal que realitzem la valoració de la seua incidència. Mitjançant una altra enquesta, adreçada a la mateixa població, podem esbrinar en quina mesura la gent ha pres consciència del problema i treure les dades escaients per enllestir l'informe final.

T À N D E M

edicions